

2. Økonomiske og lovgivningsmæssige rammer

I dette afsnit redegøres for de ressourcer Danmarks Statistik har til rådighed ved udarbejdelse af arbejdsplanen – i form af årsværk. Herudover redegøres for anvendelsen af årsværkene til lovpligtige og andre opgaver.

Europæisk sammenligning

Færre ressourcer end andre lande

Når Danmarks Statistik skal planlægge sit arbejdsprogram, må det tages som udgangspunkt, at institutionen har klart færre ressourcer til rådighed end statistikinstitutionerne i sammenlignelige europæiske lande. Det skal i den forbindelse bemærkes, at alle EU-lande har de samme EU-lovpligtige statistikopgaver.

Danmarks Statistik har færrest ressourcer alt i alt, men også set i forhold til befolkningens størrelse, hvor Østrig dog er i stort set samme situation, jf. *tabel 2.1*.

Nordisk sammenligning

Det bemærkes, at Finland og Norge har op imod dobbelt så mange finanslovsfinansierede årsværk til at løse statistikopgaver som Danmark set i forhold til befolkningens størrelse. Sverige har også klart flere ressourcer i statistikinstitutionen end Danmark.

Tabel 2.1

Antal årsværk i sammenlignelige europæiske landes statistikinstitutioner ansat den 1. januar 2006

	Antal årsværk	Heraf finansieret af:		Finanslovs- finansierede årsværk pr. mio. indbyg.	Antal årsværk i alt pr. mio. indbyg.
		Finans- loven	Bru- gerne		
	årsværk				
Danmark	564	405	159	75	104
Irland	776	738	38	180	189
Østrig	841	657	184	80	102
Finland	932	728	204	139	178
Norge	937	662	275	144	203
Sverige	1 532	1 041	491	116	170
Holland	2 205	2 085	120	128	135

Kilde: Oplysninger fra repræsentanter for landenes statistikinstitutioner indsamlet i efteråret 2006. Brugerbetalte årsværk betyder her alle årsværk, som ikke er finansieret af Finansloven.

Anm. I Sverige er statistikansvarlige ministeriers bevilling til officiel statistikproduktion udført af Statistiska Centralbyrån anført under finanslovsfinansiering.

International evaluering Internationale eksperter evaluerede Danmarks Statistik i 2003 som led i en budgetanalyse af institutionen. Eksperterne konkluderede, at Danmarks Statistik producerer stort set de samme officielle statistikker med stort set samme kvalitet som sammenlignelige lande, men bruger betragtelig færre ressourcer, hvilket er ensbetydende med, at institutionen arbejder effektivt.

Eksperterne konkluderede også, at de relativt få ressourcer medfører meget begrænsede muligheder for udviklingsprojekter, metodeudvikling og analyser. Hertil kommer, at afhængigheden af enkeltpersoner medfører større risiko for fejl og forringet kvalitet.

Opgavernes finansiering og lovgrundlag

Finansloven Officiel statistik skal være uafhængig af politiske og økonomiske særinteresser. Som i andre lande finansieres størstedelen af Danmarks Statistiks opgaver derfor af finanslovsbevillingen. I 2007 forventes det, at 73 pct. af årsværkene bliver finansieret af finanslovsbevillingen.

Brugerbetalning 27 pct. af årsværkene anvendes til opgaver, som finansieres af brugerne. Over halvdelen af disse opgaver er serviceopgaver for individuelle kunder, den såkaldte indtægtsdækkede virksomhed, som er beskrevet i kapitel 5.

Brugerne betaler også en del af statistikprogrammet hovedsagelig ved finansieringstilskud til udvalgte statistikker, og herudover via indtægterne ved publikationssalg.

I *bilag 5* ses de p.t. forventede finansieringstilskud til statistikprogrammet fordelt på ministerier og EU. EU er langt den største enkelttyder af finansieringstilskud. Blandt de danske ministerier kommer de største tilskud fra Undervisningsministeriet, Finansministeriet og Beskæftigelsesministeriet.

Antallet af årsværk, der finansieres af finanslovsbevillingen samt de forventede indtægter fra brugerne og de heraf afledte brugerbetalte årsværk, ses i *tabel 2.2*.

Statistikprogrammet Opgaver, som direkte vedrører produktion og formidling af statistik, kaldes statistikprogrammet. Statistikprogrammet for 2007 omfatter ca. 230 opgaver. I publikationen *Statistikprogram 2007* beskrives formål, indhold, datakilder, svarbyrde, publicering og lovgrundlag for hver opgave.

Statistikprogrammet er opdelt i to dele. Først omtales alle de lovpligtige statistikker (primært EU-lovgivning, men også dansk lovgivning) og dernæst den øvrige statistik.

Tabel 2.2 Årsværkene og deres forventede finansiering i 2007

	Årsværk		Egne indtægter
	antal	pct.	mio. kr.
Finansloven	412,7	73,4	•
Brugerbetalning i alt	149,3	26,6	
Heraf:			
Finansieringstilskud	50,0	8,9	31,7
Publikationssalg	4,7	0,9	3,0
Indtægtsdækket virksomhed	94,6	16,8	58,7
I alt	562,0	100,0	93,4

Årsværksforbruget på emner

I bilag 4 ses de forventede omkostninger ved de enkelte emner i statistikprogrammet og den øvrige virksomhed opgjort som årsværksforbrug i 2007. I tilknytning hertil ses det hvor stor en andel, der forventes finansieret af brugerne eller af finansloven. Herudover ses det hvor mange af årsværkene, som anvendes til at udarbejde lovpligtig statistik fordelt på emner.

Ved opgørelsen af omkostningerne til de enkelte statistikker skal det bemærkes, at der er tale om det direkte henførbare årsværksforbrug. Årsværk i infrastrukturen (fx IT-Center), som er nødvendige for statistikproduktionen, er ikke medregnet. En meget stor del af statistikkerne kan kun udarbejdes ved at inddrage data fra andre statistikker, og det skal bemærkes, at bilag 4 heller ikke viser denne tværgående ressourceudveksling.

Lovforpligtelser

Størstedelen af Danmarks Statistiks opgaver er omfattet af lovforpligtelser. Der er to grupper:

- EU-lovforpligtelserne er langt den største gruppe. Det drejer sig om statistikker, som direkte eller indirekte er foreskrevet i en af de mange EU-retsakter. Publiceringen af disse statistikker er også en del af lovforpligtelserne som konsekvens af institutionens publiceringsforpligtelse.
- Danske lovforpligtelser drejer sig bl.a. om Danmarks Statistikbank, den økonomiske model ADAM og om forskellige enkeltstatistikker, fx forbrugerprisindekset.

Tabel 2.3 Fordelingen af årsværk efter opgaver og finansiering i arbejdsplan 2007

	Års- værk i alt	Bruger- betalte årsværk	Finans- lovs- årsværk	Finanslovsårsværk til:		
				EU- lovfor- pligtelser	Danske lovfor- pligtelser	Øvrig statistik mv. ³
A. Statistikprogrammet i alt	364,7	54,7	310,0	211,8	31,3	66,9
Lovpligtig statistik	266,5	23,4	243,1	211,8	31,3	•
Øvrig statistik	98,2	31,3	66,9	•	•	66,9
B. Øvrige opgaver						
Infrastruktur ¹	72,7	–	72,7	49,7	7,3	15,7
Indtægtsdækket virksomhed ²	94,6	94,6	•	•	•	•
C. Almindelige årsværk i alt	532,0	149,3	382,7	261,5	38,6	82,6
D. Særlige årsværk						
Elever	12,0	–	12,0	•	•	12,0
Løntilskudsjob mv.	18,0	–	18,0	•	18,0	•
E. Danmarks Statistik i alt	562,0	149,3	412,7	261,5	56,6	94,6

¹ Fordelingen af finanslovsårsværkene i infrastruktur på EU-lovforpligtelser, danske lovforpligtelser og øvrig statistik mv. er foretaget proportionalt med årsværkene i statistikprogrammet.

² En del af infrastrukturen er finansieret af den indtægtsdækkede virksomhed og er her placeret under indtægtsdækket virksomhed.

³ Inkl. øremærkede finanslovsbevillinger til særlige statistikker og 17,9 årsværk i statistikprogrammet til EU-aftaler.

Årsværksforbruget i alt

Det samlede årsværksforbrug i Arbejdsplan 2007 ses i *tabel 2.3*. Hvis der ses bort fra finansieringsmåden, fordeler årsværkene sig således: Statistikprogrammet 65 pct., indtægtsdækket virksomhed 17 pct., infrastruktur 13 pct. og særlige årsværk 5 pct.

Ses der kun på finanslovsårsværkene, bruges 75 pct. til statistikprogrammet, 18 pct. til infrastrukturen og 7 pct. til særlige årsværk.

Statistikprogrammets hovedtal

Den lovpligtige statistik udgør tre fjerdedele af statistikprogrammet, og er helt overvejende finansieret af finanslovsbevillingen. Den øvrige statistik er i vid udstrækning fastlagt i henhold til indgåede aftaler med tilhørende finanslovsfinansiering.

Udviklingstendenser

Faldende antal årsværk

Siden 2001 har antallet af årsværk, som finansieres af finansloven, været faldende. I Arbejdsplan 2007 regnes der med 413 finanslovsfinansierede årsværk mod 441 i 2001, jf. *tabel 2.4*. Omfanget af lovpligtige opgaver er samtidig steget i perioden.

Tabel 2.4 Udviklingen i antal årsværk i 2001-2007 - fordelt efter formål og finansiering

	Årsværk i alt	Bruger-betalte årsværk	Finans-lovs-årsværk	Alm. finans-lovs-årsværk ¹	Finanslovsårsværk til:		
					EU-lovforpligtelser	Danske lovforpligtelser	Øvrig statistik mv. ²
2001 ³	587	147	441	397	246	37	114
2002	578	155	423	366	236	33	97
2003	553	135	418	381	261	31	89
2004	555	136	419	397	273	30	94
2005	562	146	416	385	265	35	85
2006*	561	147	414	384	274	39	71
2007*	562	149	413	383	261	39	83

¹ Finanslovsårsværk, bortset fra elever og løntilskudsjob mv.

² Heraf anvendes en del årsværk til EU-aftaler.

³ Ekskl. CVR og DREAM, da disse enheder ikke indgår i Danmarks Statistik efter 2001.

* Foreløbige tal.

Produktivitetsstigninger

Danmarks Statistik realiserer hvert år produktivitetsstigninger på omkring 3 pct. Sideløbende med produktivitetsstigningerne forbedres kvaliteten og der sker en øget anvendelse af Danmarks Statistiks produkter hos brugerne.

Lovforpligtelser

Tabel 2.5 viser en vækst i andelen af årsværk brugt til EU-lovforpligtelser i første del af perioden, hvorefter niveauet er stabiliseret på omkring 70 pct. af årsværkene til EU-lovforpligtelser.

EU-aftaler

De såkaldte "Gentleman Agreements" og andre aftaler med EU om udarbejdelse af statistik er ikke anført som lovpligtig statistik i arbejdsplanen, men henhører under øvrig statistik.

Aftaler forekommer særlig hyppigt for statistik om befolkning, uddannelse og arbejdsmarked, men findes i øvrigt inden for et bredt emnefelt. Nogle aftaler er i realiteten lige så forpligtende for Danmark som den lovpligtige statistik.

Tabel 2.5 Anvendelsen af de almindelige finanslovsfinansierede årsværk i 2001-2007. Pct.

		Alm. finans- lovs- årsværk	Alm. finanslovsårsværk til:				
			EU- lovfor- pligtelser	EU- aftaler	Danske lovfor- pligtelser	Anden statistik mv.	Pct. i alt
pct.							
2001		397	62	10	9	19	100
2002		366	64	10	9	17	100
2003		381	69	9	8	14	100
2004		397	69	9	8	14	100
2005		385	69	6	9	16	100
2006*		384	71	5	10	14	100
2007*		383	68	5	10	17	100

* Foreløbige tal.

Fordelingen af årsværk på afdelinger

Statistik- afdelingerne

Erhvervsstatistik og Økonomisk Statistik er de to største afdelinger i Danmarks Statistik. Deres arbejdsopgaver finansieres for langt størstedelens vedkommende af finansloven. Personstatistik er en relativt mindre statistikafdeling, som er præget af, at en noget større andel af årsværkene finansieres af brugerne, jf. tabel 2.6.

Kunde- service

Den nye afdeling Kundeservice beskæftiger sig kun med indtægtsdækket virksomhed. Over halvdelen af den indtægtsdækkede virksomhed er nu samlet i denne afdeling. Det gælder især de direkte udførende årsværk, jf. bilag 4.4.

Tabel 2.6 Fordelingen af almindelige årsværk på afdeling og finansieringsmåde samt afdelingernes indtægter i 2007

	Finans- loven	Finansie- rings- tilskud ¹	IDV ²	I alt	Ind- tægter ³
	årsværk				mio. kr.
Personstatistik	67,2	24,0	8,9	100,1	22,4
Erhvervsstatistik	114,5	13,7	8,6	136,8	15,7
Økonomisk Statistik	106,7	13,2	4,6	124,5	12,1
Kundeservice	-	-	48,2	48,2	35,1
Brugerservice	86,3	3,8	24,3	114,4	8,1
Rigsstatistikerens stab	8,0	-	-	8,0	-
Almindelige årsværk	382,7	54,7	94,6	532,0	93,4

¹ Inklusive publikationssalg. ² Indtægtsdækket virksomhed (inklusive årsværk finansieret ved overhead af IDV). ³ Afdelingernes forventede indtægter.